

V Luxemburgu 25. júna 2018
(OR. en)

10369/18

MOG 45
COPS 232
CFSP/PESC 601
COHAFA 51
RELEX 577
YEMEN 3

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	10238/18, MOG 44, COPS 231, CFSP/PESC 600, COHAFA 50, RELEX 576, YEMEN 2
Predmet:	Závery Rady o Jemene Závery Rady (25. júna 2018)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o Jemene, ktoré Rada prijala na svojom zasadnutí 25. júna 2018.

ZÁVERY RADY O JEMENE

1. EÚ opätovne vyjadruje mimoriadne znepokojenie nad pokračujúcou zhoršujúcou sa situáciou v Jemene a nad tým, že zúčastnené strany konfliktu pokračujú vo vojenskej konfrontácii, najnovšie v meste Hudajdá a jeho okolí. To viedlo k eskalácii násilia a ďalšiemu zhoršovaniu už beztak katastrofálnej humanitárnej situácie. EÚ opätovne zdôrazňuje, že vojenské riešenie konfliktu nie je možné, a dôrazne podporuje osobitného vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Jemen Martina Griffithsa v jeho úsilí o dosiahnutie inkluzívneho politického riešenia tohto konfliktu. V tomto rámci bude EÚ naďalej spolupracovať so všetkými stranami konfliktu a je pripravená zintenzívniť svoju činnosť v Jemene, a to aj pri poskytovaní humanitárnej pomoci v celej krajine a pri mobilizácii rozvojovej pomoci na financovanie projektov v kľúčových sektoroch. EÚ vyjadruje vážne znepokojenie nad roztrieštenosťou vnútornej politickej štruktúry Jemenu. EÚ opätovne potvrdzuje svoje pevné odhodlanie zasadzovať sa o jednotu, zvrchovanosť, nezávislosť a územnú celistvosť Jemenu a vyzýva všetkých aktérov v krajine a v regióne k ich plnému rešpektovaniu.
2. EÚ pripomína svoje predchádzajúce závery Rady o Jemene, najmä závery z 3. apríla 2017 a zo 16. novembra 2015. Udržateľný mier možno dosiahnuť len prostredníctvom rokovaní so zmysluplným zapojením všetkých zúčastnených strán vrátane občianskej spoločnosti, žien a mládeže. EÚ preto podporuje úsilie osobitného vyslanca OSN o opätovné začatie politického procesu, najmä jeho zámer čo najskôr obnoviť inkluzívne politické rokovania s cieľom prerokovať jeho politický rámec na postupné prechodné bezpečnostné a politické opatrenia. EÚ vyjadruje znepokojenie nad tým, že najnovší vývoj môže ohroziť úsilie pod vedením OSN o obnovenie rokovaní zamerané na politické riešenie konfliktu, a víta odhodlanie OSN pokročiť v politickom procese, ktoré vyjadril osobitný vyslanec OSN Martin Griffiths. EÚ vyzýva všetky strany, aby zastavili súčasnú eskaláciu, prejavili zdržanlivosť, usilovali sa o rýchle dosiahnutie celoštátneho prímeria a konštruktívne spolupracovali s OSN. EÚ vyzýva na to, aby bol osobitnému vyslancovi OSN umožnený úplný a neobmedzený prístup ku všetkým príslušným zainteresovaným stranám v Jemene.

3. EÚ je vážne znepokojená nedávnym zintenzívnením vojenských operácií v prístavnom meste Hudajdá a v jeho okolí, ako aj vplyvom vojenských operácií koalície na civilné obyvateľstvo. EÚ naliehavo vyzýva všetky strany konfliktu, aby zabezpečili ochranu civilného obyvateľstva a dodržiavali medzinárodné humanitárne právo vrátane nehateného prístupu humanitarnej pomoci a bezpečného prechodu pre tých, ktorí chcú uniknúť pred bojmi. EÚ v tejto súvislosti pripomína, že v súčasnosti neexistuje žiadna realizovateľná alternatíva k prístavu Hudajdá ako distribučnému centru pre potrebné obchodné a humanitárne položky, a vyzýva všetky zúčastnené strany, aby zabezpečili úplné a účinné fungovanie prístavu Hudajdá ako životne dôležitého spojenia z hľadiska humanitarnej pomoci a obchodného prístupového miesta pre nevyhnutné zásobovanie.
4. EÚ odsudzuje vypustenie balistických rakiet zo strany húthiov proti Saudskoarabskému kráľovstvu, a to aj na civilné ciele a plavidlá prechádzajúce cez prieliv Báb el-Mandeb. EÚ vyjadruje hlboké znepokojenie nad šírením balistických rakiet a technológií. Tieto činnosti sú zdrojom regionálneho napätia a ohrozujú bezpečnosť a stabilitu susedov Jemenu vrátane Afrického rohu, slobodu plavby, najmä v oblasti Červeného mora, a svetový námorný obchod. EÚ so znepokojením berie na vedomie závery skupiny expertov OSN týkajúce sa správy o Jemene, v ktorých sa zistilo nedodržiavanie zbrojného embarga stanoveného v bode 14 rezolúcie BR OSN č. 2216.
5. Stabilita v regióne je pre EÚ mimoriadne dôležitá. EÚ posilní svoje úsilie zamerané na Jemen a je odhodlaná presadzovať komplexný a strategický prístup zahŕňajúci všetkých príslušných regionálnych aktérov. EÚ a jej členské štáty sa aktívne angažujú, a to aj prostredníctvom intenzívnejších politických konzultácií, s cieľom nadviazať kontakty s regionálnymi aktérmi na podporu úsilia osobitného vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Jemen presadzovať komplexnú dohodu na ukončenie konfliktu. EÚ opätovne vyzýva všetky medzinárodné a regionálne subjekty ku konštruktívnej spolupráci s jemenskými účastníkmi s cieľom umožniť zmiernenie konfliktu a jeho urovnanie na základe rokovaní.

6. EÚ opakovane ostro odsudzuje útoky proti civilistom a opätovne naliehavo vyzýva všetky strany, aby zabezpečili ochranu civilného obyvateľstva a dodržiavali medzinárodné humanitárne právo a medzinárodné právo v oblasti ľudských práv vrátane dodržiavania zásady rozlišovania medzi civilným obyvateľstvom a bojovníkmi, ako aj medzi civilnými objektmi a vojenskými cieľmi, zásady proporcionality a aby pri vedení ozbrojeného konfliktu uplatňovali opatrnosť. EÚ je hlboko znepokojená vplyvom pretrvávajúcich ozbrojených konfliktov vrátane bombardovaní v husto obývaných oblastiach, obliehania miest, používania protipechotných mín a kazetovej munície, ako aj útokov poškodzujúcich civilnú infraštruktúru vrátane škôl, zdravotníckych zariadení, obytných oblastí, trhov, vodovodných systémov, prístavov a letísk. Dôležitou súčasťou procesu zameraného na dosiahnutie trvalého riešenia súčasného konfliktu je zabezpečenie vyodenia zodpovednosti za porušovanie práva. EÚ vyzýva všetky strany konfliktu, aby ukončili nábor a využívanie detí ako vojakov a iné vážne porušovanie ich práv páchané v rozpore s uplatniteľným medzinárodným právom a normami. EÚ tiež vyzýva všetky strany, aby prepustili deti, ktoré už boli odvedené, a aby spolupracovali s OSN na ich rehabilitácii a opätovnom začlenení do ich komunít. EÚ ďalej vyzýva všetky strany konfliktu, aby podnikli všetky potrebné kroky na zabránenie všetkým formám násilia počas ozbrojeného konfliktu, okrem iného aj sexuálnemu násiliu a rodovo motivovanému násiliu, a reagovali na ne.
7. EÚ pripomína svoju naliehavú výzvu všetkým stranám konfliktu, aby prijali potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť účinné, nestranné a nezávislé vyšetrenie všetkých údajných porušení a zneužívania ľudských práv a údajného porušovania medzinárodného humanitárneho práva, a to v súlade s medzinárodnými normami a s cieľom ukončiť beztretnosť. V tejto súvislosti EÚ podporuje plné vykonávanie rezolúcie Rady OSN pre ľudské práva A/HRC/36/31, ktorou sa zriaďuje skupina významných medzinárodných a regionálnych odborníkov. Vyzývame všetky strany, aby tejto skupine poskytli úplný a transparentný prístup a spoluprácu, aby mohla vykonávať svoj mandát. Takisto nabádame Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva, aby aj naďalej poskytoval technickú pomoc Národnej komisii.

8. EÚ je tiež znepokojená zvýšenou prítomnosťou zločineckých a teroristických skupín v Jemene vrátane al-Káidy na Arabskom polostrove a Dá'iš a čo najdôraznejšie odsudzuje všetky teroristické útoky. EÚ nalieha na vládu Jemenu, aby prevzala zodpovednosť v boji proti teroristickým skupinám, ktoré využívajú súčasnú nestabilitu. Je mimoriadne dôležité, aby všetky strany konfliktu prijali rozhodné kroky proti takýmto skupinám.
9. Pretrvávajúci konflikt v Jemene vstúpil do svojho štvrtého roka a spôsobil najhoršiu humanitárnu krízu vo svete: viac ako 22 miliónov ľudí – 80 % obyvateľstva – potrebuje teraz humanitárnu pomoc alebo ochranu. Viac ako 10 miliónov ľudí naliehavo potrebuje pomoc. Vyše 2 milióny ľudí boli vysídlené v rámci krajiny. Osoby v zraniteľných situáciách, ženy a deti sú obzvlášť postihnuté prebiehajúcim ozbrojeným konfliktom. Napriek úsiliu humanitárneho spoločenstva v Jemene vyše 17 miliónov ľudí trpí nedostatkom potravín, spomedzi ktorých viac ako osem miliónov ľudí je ohrozených vážnym nedostatkom potravín a hrozí im riziko hladomoru. Prerušenie poskytovania základných verejných služieb, najmä v odvetviach zdravotníctva, sanitácie a vzdelávania, ešte viac prehĺbilo pretrvávajúcu humanitárnu krízu. Vzhľadom na túto situáciu EÚ víta plán humanitárnej reakcie pre Jemen na rok 2018, ktorý vypracovala OSN, a oceňuje výsledky darcovského podujatia na vysokej úrovni pre humanitárnu krízu v Jemene, ktoré zvolala OSN a vlády Švédska a Švajčiarska v roku 2018 v Ženeve, na ktorom medzinárodní darcovia prisľúbili viac ako 2 miliardy USD. EÚ vyzýva všetkých darcov, aby urýchlene uhradili svoje záväzky a aby ich sprístupnili prostredníctvom plánu humanitárnej reakcie pre Jemen na rok 2018 vypracovaného OSN ako súčasť koordinovanej medzinárodnej reakcie na krízu.

10. EÚ je naďalej odhodlaná poskytovať životne dôležitú pomoc všetkým ľuďom v núdzi v Jemene. EÚ zároveň zdieľa obavy OSN a iných darcov v súvislosti s pokračujúcim zužovaním humanitárneho priestoru, o čom svedčia ťažkosti pri získavaní víz a povolení, obťažovanie, zastrašovanie a útoky na humanitárnych pracovníkov, nárast počtu kontrolných miest a prípadov svojvoľného zadržiavania, konfiškácia a neoprávnené zdaňovanie pomoci zo strany colníkov alebo rušenie programov vrátane očkovacích kampaní. EÚ vyzýva všetky strany, aby spolupracovali s humanitárnym spoločenstvom v dobrej viere s cieľom zabezpečiť, aby ľudia v Jemene mali prístup k pomoci, ktorú naliehavo potrebujú. EÚ vyzýva všetky strany konfliktu, aby dodržiavali svoje záväzky vyplývajúce z medzinárodného humanitárneho práva s cieľom umožniť humanitárnemu personálu a dodávkam humanitárnej pomoci, aby sa bezpečne, rýchlo a nehatene dostali ku všetkým ľuďom v núdzi vo všetkých dotknutých provinciách a uľahčovať takýto prístup. EÚ zdôrazňuje, že humanitárna pomoc sa má poskytovať pri plnom dodržiavaní zásad ľudskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti na základe potrieb, a odmieta všetky pokusy zasahovať do poskytovania tejto pomoci. EÚ zdôrazňuje potrebu účinnej a efektívnej koordinácie medzi darcami.

11. EÚ je takisto mimoriadne znepokojená tým, aký vplyv má obmedzovanie prístupu v súvislosti s dovozom obchodného a humanitárneho tovaru na humanitárnu situáciu a vyzýva všetky strany konfliktu, aby umožnili a uľahčili bezpečné, rýchle a neobmedzené dodávanie obchodného a humanitárneho tovaru vrátane dovážaných potravín, paliva a zdravotníckeho tovaru. Je veľmi dôležité zaručiť úplné a trvalé otvorenie všetkých jemenských prístavov a letísk vrátane prístavov Hudajdá a Salíf a letiska Saná pre všetok obchodný a humanitárny dovoz, ako aj pre zdravotnícky odsun a komerčné lety. EÚ zdôrazňuje, že je dôležité zaistiť, aby odbavovanie obchodnej lodnej dopravy, a to aj pokiaľ ide o pohonné látky, prebiehalo efektívne a rýchlo, a v plnej miere podporuje pokračovanie mechanizmu OSN pre overovanie a inšpekcie (UNVIM) a úplné a nerušené vykonávanie jeho mandátu a tiež zväži posilnenie tohto mechanizmu. Na to, aby mohol UNVIM účinne fungovať a plniť svoj mandát, je nevyhnutná plná spolupráca koalície a vlády Jemenu. EÚ vyzýva najmä koalíciu, aby zabezpečila, že plavidlám, ktoré už skontroloval UNVIM, sa urýchlene umožní dosiahnuť ich cieľový prístav v Jemene. EÚ opätovne vyzýva na úplné vykonávanie cieleného zbrojného embarga, ktoré uvalila Bezpečnostná rada OSN. EÚ v tejto súvislosti tiež zdôrazňuje prísne uplatňovanie pravidiel stanovených v spoločnej pozícii 2008/944 o vývoze zbraní.
12. EÚ vyjadruje znepokojenie nad správami o odopieraní slobody náboženského vyznania alebo viery, čoho súčasťou bola diskriminácia, nezákonné zadržiavanie a použitie násilia. Obzvlášť znepokojivé sú útoky na náboženské menšiny. Vzhľadom na správy o zatýkaní novinárov je ohrozená aj sloboda prejavu. EÚ vyjadruje znepokojenie tiež nad dôveryhodnými správami o využívaní tajných väzňov v oblastiach kontrolovaných vládou Jemenu.

13. EÚ je hlboko znepokojená hroziacim kolapsom hospodárstva Jemenu. HDP krajiny sa znížil o viac ako polovicu od začiatku konfliktu v roku 2015 a približne 40 % domácností uviedlo, že prišlo o hlavný zdroj príjmov. Hospodárska kríza, kolaps verejných služieb, rastúca inflácia, najmä cien základných komodít (ceny potravín vzrástli o 30 %), a devalvácia jemenského rialu, ktorého hodnota klesla o polovicu, sa stali hnacou silou humanitárnej krízy. Pravidelné vyplácanie plátov pre 1,4 milióna nevojenských jemenských štátnych zamestnancov sa reálne skončilo na konci roku 2016, v dôsledku čoho si títo zamestnanci a ich 5,6 milióna závislých rodinných príslušníkov nemôžu pravidelne dovoliť potraviny alebo lieky. Keďže štátni zamestnanci nie sú platení, funguje iba polovica jemenských zdravotníckych zariadení a vodárenské a sanitárne systémy nie sú udržiavané. EÚ preto vyzýva jemenskú vládu, aby bezodkladne začala vyplácať platy štátnym zamestnancom v celej krajine vrátane nedoplatkov, a to najmä v prípade tých, ktorí pracujú v kritických odvetviach vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a sanitácie, a aby riadila svoje príjmy a účty zodpovedne a transparentne, a to aj zabezpečením lepšieho a neutrálneho fungovania Centrálnej banky Jemenu v záujme všetkých Jemenčanov.
14. EÚ bude pokračovať v poskytovaní rozvojovej pomoci Jemenu, pričom bude uprednostňovať intervencie zamerané na stabilizáciu krajiny prostredníctvom poskytovania technických odborných znalostí, odbornej prípravy, mentorstva a materiálnej pomoci zainteresovaným stranám v celej krajine. EÚ bude spolupracovať v stabilných oblastiach s miestnymi orgánmi s cieľom podporovať odolnosť, pomáhať zachovať poskytovanie základných služieb a podporiť udržateľné živobytie komunit, najmä tých, ktorí trpia vplyvom dlhotrvajúceho vysídlenia. Opatrenia budú zamerané najmä na oblasti, ako sú zdravie, výživa a odolnosť vidieka. EÚ zabezpečí plnú komplementárnosť a súčinnosť medzi humanitárnou a rozvojovou pomocou v rámci škály nadväzujúcich opatrení zameraných na reakciu na krízu, skorú obnovu, odolnosť a stabilizáciu.